

STRUKTURY WŁAŚCIWE POLSKIEMU DUSZPASTERSTWU EMIGRACYJNEMU

Słowa kluczowe: Kościół, polski emigrant, kultura, ośrodki duszpasterskie, duszpasterstwo emigrantów

Keywords: Church, Polish emigrant, culture, pastoral centers, pastors of emigrants

Schlüsselwörter: Die Kirche, ein Pole in einem fremden Land, die Kultur, die Seelsorgezentren, Migrantenseelsorge

W 1931 r. kard. A. Hlond, Prymas Polski, apelował do polskich emigrantów: „Kochany Rodaku! Pokrzep swe serce wspomnieniami z ojczystej ziemi i mocno stój przy wierze ojców. Z Bogiem zawsze będzie lżej i łatwiej (...) nie dawaj posłuchu fałszywym prorokom i trwaj przy świętej wierze. Z dala od kraju pamiętaj o Ojczyźnie, i o ile możesz, służ jej całą duszą. Pamiętaj, że jesteś listkiem tego wielkiego drzewa, któremu na imię – Naród Polski”¹. W środowiskach współczesnych polskich emigrantów nie ma już potrzeby „budowania Polski poza Polską”. Kard. A. Hlond kierował swój apel do tzw. „starej emigracji” która często nie miała żadnej możliwości kontaktu z Polską. To był kraj, o którym mogli pamiętać, ale z różnych przyczyn nie mogli do niego wrócić lub odwiedzać go. Jako protagoniści polskojęzycznych ośrodków duszpasterskich niemalże równolegle z budową kościoła czy domu parafialnego organizowali struktury służące podtrzymaniu ich tożsamości narodowej.

* Ks. prof. UKSW dr hab. Wojciech Necel SChr – wykładowca na Wydziale Prawa Kanonicznego UKSW w Warszawie, kierownik Zakładu Historii Źródeł i Literatury Prawa Kanonicznego przy Katedrze Historii, Teorii i Norm Ogólnych Prawa Kanonicznego. Współpracuje z Międzyinstytutowym Zakładem Badań nad Migracją Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Wykładowca w Wyższym Seminarium Duchownym Towarzystwa Chrystusowego. Jest członkiem polskich i zagranicznych zespołów redakcyjnych czasopism naukowych oraz członkiem rady naukowej Instytutu Duszpasterstwa Emigracyjnego w Poznaniu.

¹ A. Hlond, *List do rodaków na obczyźnie z okazji Bożego Narodzenia*, w: *August Kardynał Hlond. Dzieła. Nauczanie 1897–1948*, red. J. Konieczny, Toruń 2003, s. 308.

POWSTANIE I ROZWÓJ OŚRODKÓW POLSKOJĘZycznego DUSZPASTERSTWA

Rzymsko-katolickie duszpasterstwo polskojęzyczne poza Polską w większości przypadków opiera się na sobie właściwych strukturach. Podwaliny ich kładł episkopat międzywojennej Polski z kard. Edmundem Dalborem i kard. Augustem Hlondem, prymasami Polski². Celem zapewnienia stałej opieki nad Polakami w poszczególnych krajach, w porozumieniu z właściwymi episkopatami, powstawały tzw. rektoraty polskich misji katolickich, które przyjmując zmiany wprowadzone w posoborowej instrukcji *De pastoralis migratorum cura*³ z 1969 roku i w instrukcji *Erga migrantes caritas Christi*⁴ z 2004 roku tworzą podstawową sieć duszpasterstwa polskojęzycznego. Pracami rektoratu kieruje rektor polskiej misji katolickiej zwany dzisiaj koordynatorem krajowym duszpasterzy etnicznych. Nie posiada on władzy jurysdykcyjnej ani wobec misjonarzy/kapelanów tego samego języka lub narodowości, ani wobec wiernych, którym ci misjonarze/kapelani posługują. Jego zadaniem jest wielostronna i wieloaspektowa koordynacja pracy duszpasterzy polonijnych. Wyjątkiem jest Rektor Polskiej Misji Katolickiej w Anglii i Walii, który jest wikariuszem biskupim biskupów Anglii i Walii ds. duszpasterstwa polskojęzycznego⁵. W krajach, w których nie powstały rektoraty duszpasterstwo polskojęzycznej diaspory opiera się o powołane zgodnie z instrukcjami *DPMC* i *EMCC* inne, możliwie trwałe i adekwatne do potrzeb, formy ustalane każdorazowo w bilateralnych umowach zawieranych pomiędzy poszczególnymi ordynariuszami miejsca a ordynariuszami z Polski lub przełożonymi instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego. Aktualnie w polskojęzycznym duszpasterstwie działa 10 rektoratów polskich misji katolickich kierowanych przez koordynatorów narodowych. Obejmują one kapelanów/misjonarzy polskiej diaspory w: 1) Anglii i Walii, 2) Argentynie, 3) Australii, 4) państwach Beneluxu – Belgii, Holandii i Luksemburgu, 5) Brazylii, 6) Danii, 7) Chile, 8) Francji, 9) Szkocji i 10) w Szwajcarii. W krajach w których nie powstały rektoraty pracą kapelanów/misjonarzy kierują mianowani na zasadzie unilateralnej przedstawiciele Episkopatu Polski (np. w: Austrii, Hiszpanii, Kanadzie, Nowej Zelandii, Rumunii, Stanach Zjednoczonych, w Węgrzech i we Włoszech). Tam gdzie są małe skupiska Polaków duszpasterstwo polskojęzyczne sprawowane jest bez żadnych oficjalnych przedstawicielstw ze strony Episkopatu Polski (np. w Grecji i w Macedonii)⁶.

² Por. Cz. Kamiński, *Konferencja biskupów Polski w trosce o dobro duchowe wychodźców w latach 1919–1939*, *CTh* 43(1973), z. 4, s. 128–150.

³ Kongregacja Biskupów, Instrukcja *De pastoralis migratorum cura* (*DPMC*), tekst polski: „*Studia Polonijne*” 4(1981), s. 59–86.

⁴ Papieska Rada ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżujących, Instrukcja *Erga migrantes Caritas Christi* (*EMCC*), Lublin 2008.

⁵ Por. W. Necel, *Rektor Polskiej Misji Katolickiej w Anglii i Walii*, „*Prawo Kanoniczne*” 59(2016) nr 2, s. 3–21.

⁶ Konferencja Episkopatu Polski, *Informator 2015*, Tarnów 2015, s. 25–27.

CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISK POLSKOJĘZYCZNEGO DUSZPASTERSTWA⁷

Współczesna specyfika skupisk polonijnych w danym kraju jest pochodną historycznych procesów i motywów migracji, która pojmowana jako trwałe lub tymczasowe opuszczanie, w pojedynkę lub w grupach, miejsca zamieszkania motywowane jest przede wszystkim przyczynami politycznymi lub ekonomicznymi. W stosunku do charakterystyki polskiej diaspory te dwa motywy często się przenikają i uzupełniają.

Drugim problemem, trudno definiowalnym, nie poddającym się usystematyzowaniu, ale wpływającym z motywów migracji jest liczba Polaków przebywających w danym kraju. Dla duszpasterstwa polskojęzycznego wskaźnik ten trzeba powiększyć o liczbę tworzących mniejszości polonijne, to jest o potomków polskich migrantów w pierwszym i następnych pokoleniach oraz o tych, którzy nawet nie znając języka polskiego w jakiś inny sposób utożsamiają się z polską kulturą lub duchowością. Oni również często korzystają z posługi duszpasterskiej w polskojęzycznych ośrodkach.

Dlatego też w kontekście struktur duszpasterstwa polskojęzycznego należy mówić o:

- a) środowisku tzw. Polonii (np. w USA i Kanadzie), które tworzą *de facto* mniejszości etniczne i są zasilane nowymi falami migrantów z Polski,
- b) środowisku tzw. Polonii (np. w Argentynie i Brazylii), które tworzą mniejszości etniczne w danym kraju i nie są zasilane dopływem nowych migrantów,
- c) skupiskach polonijnych sięgające trzeciego pokolenia, które jeszcze do niedawna przyjmowały polskich emigrantów a aktualnie, z racji prowadzonej przez państwo polityki imigracyjnej, nie są zasilane nowymi przybyszami z Polski (np. Australia, Nowa Zelandia, RPA),
- d) środowisku Polonii i emigracji polskiej (np. w Anglii, Hiszpanii, Francja, Niemczech, Walii, Włoszech i Szkocji) z dynamiczną grupą Polaków przybyłych po włączeniu Polski do UE i Strefy Schengen,
- e) środowisku diaspory polskich migrantów powstałym po wejściu Polski do UE i po włączeniu do Strefy Schengen (np. w Irlandii i Islandii),
- f) skupisku Polaków i mniejszości polskiej na terenie państw byłego ZSRR i w byłych państwach demokracji ludowej, dzieląc je na te, które z tych państw należą do UE (w Czechach, Litwie, Łotwie, Rumunii, Słowacji, na Węgrzech), a które nie należą do UE (np. na Białorusi, w Kazachstanie, Mołdawii, Rosji, Ukrainie),
- g) środowiska Polonii, emigracji polskiej i ludności niepolskiego pochodzenia a posługującej się na co dzień językiem polskim (np. w Niemczech),

⁷ Por. Ministerstwo Spraw Zagranicznych, *Raport o sytuacji Polonii i Polaków za granicą 2012*, Warszawa 2013.

LICZBA POLAKÓW I POLSKIEJ MNIEJSZOŚCI ETNICZNEJ⁸

Liczba Polaków i stan liczbowy środowisk polonijnych w poszczególnych krajach jest trudny do ustalenia. Podane informacje opierają się na danych szacunkowych Ministerstwa Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej.

Argentyna	– około 450 000 tys.
Australia	– około 200 000 tys. (największe skupiska w stanie Wiktorja, i Nowa Południowa Walia)
Austria	– około 55 tys.
Belgia	– około 70 tys.
Białoruś	– 396 tys. Polaków i osób pochodzenia polskiego. Szacunki nieoficjalne podają 900 tys. (największe skupisko w okolicach Grodna)
Brazylia	– liczebność Polonii – potomków emigrantów z polski w trzech i dalszych pokoleniach – oscyluje od 800 tys. do 1,8 mln (głównie w stanie Parana, Santa Catarina i Rio Grande do Sul)
Czechy	– około 39 tys., w tym ponad 13 tys. posiada obywatelstwo polskie. Szacunkowo podaje się do 100 tys.
Dania	– około 21 tys. Do tej liczby trzeba dodać około 1000 studentów i około 6 tys. osób przebywających na kontraktach
Francja	– około 700–1050 tys.
Grecja	– około 50 tys.
Hiszpania	– około 86 tys.
Holandia	– 60 tys.
Irlandia	– około 300 tys.
Islandia	– około 11 tys.
Kanada	– około 1020 tys. deklaruje związek z Polską, tzn. są imigrantami z Polski w pierwszym i następnych pokoleniach
Kazachstan	– około 60 tys.
Litwa	– około 240 tys., szacunkowo podaje się 300 tys.
Łotwa	– około 53 tys.
Mołdawia	– około 10 tys.
Niemcy	– około 2 mln. tym 400 tys. obywateli Polski
Norwegia	– około 43 tys., w okresie sezonu prac polowych liczba ta dochodzi do 130 tys.
Nowa Zelandia	– około 6 tys.
RPA	– około 35 tys.
Rosja	– wg spisu powszechnego z 1989 r. polska grupa narodowościowa w Federacji Rosyjskiej liczyła ok. 95 tys. W opinii działaczy

⁸ Według danych szacunkowych podanych w *Raporcie o sytuacji Polonii i Polaków za granicą 2012.*

- polskich i badaczy liczba ta w rzeczywistości jest kilkakrotnie wyższa.
- Rumunia – około 10 tys.
- Szwecja – około 100 tys. łącznie z emigracją zarobkową.
- USA – około 9 mln Polaków lub osób polskiego pochodzenia
- Ukraina – wg spisu ludność z 2001 r. na Ukrainie 144 tys. osób deklarujących narodowość polską. W roku 1989 odnotowano 219 tys. Ukraińców narodowości polskiej
- Węgry – około 12 tys.
- Wielka Brytania – statystyki brytyjskie nie obejmują osób pochodzenia polskiego, a jedynie urodzonych w Polsce. Liczebność tej grupy szacuje się na od 12 tys. do 50 tys. w Anglii i Walii oraz od 15 tys. do 20 tys. w Szkocji. Po 2004 roku szacunkowo na teren Wielkiej Brytanii w ramach emigracji zarobkowej i wahadłowej przebywa około 1 mln emigrantów z Polski
- Włochy – około 120 tys.

Uwaga: Podane liczby nie świadczą o tym, że taka liczba wiernych regularnie korzysta z duszpasterskiej posługi polskojęzycznego ośrodka a nie wskazuje na liczbę tzw. *dominicanos*. Podane liczby trzeba odpowiednio zmodyfikować w stosunku do wiernych korzystających z posługi religijnej w rodzimej parafii pochodzenia, a następnie o proporcje wiernych korzystających z posługi religijnej w kraju osiedlenia oraz odliczyć wiernych korzystających już z posługi w miejscowych parafiach.

CHARAKTERYSTYKA DUSZPASTERSTWA POLSKOJĘZycznego W POSZCZEGÓLNYCH KRAJACH

Duszpasterze polonijni

Duszpasterstwem polskojęzycznym na terenie poszczególnych diecezji kieruje miejscowy biskup ordynariusz, a pod jego kierunkiem na terenie wspólnoty parafialnej proboszcz. W duszpasterstwie etnicznym ich posługa może być wspierana przez kapelana/misjonarza pochodzącego z Polski będącego księdzem diecezjalnym, zakonnym lub członkiem stowarzyszenia życia apostołskiego. Duszpasterze polonijni w swojej misji mogą być wspierani przez diakonów stałych, siostry i braci zakonnych oraz wolontariuszy świeckich. Kapelan/misjonarz wyposażony w potrzebne uprawnienia kanoniczne swoją posługę może spełniać jako proboszcz parafii personalnych, jako odpowiedzialny za polskojęzyczną misję duszpasterską, jako wikariusz parafialny zajmujący się duszpasterstwem Polaków na terenie jednej lub kilku sąsiednich parafii, bądź jako kapelan polskiej grupy etnicznej. Ze względu na brak duszpasterzy w Kościele lokalnym kapelani/misjonarze polskojęzycznych grup wiernych mogą być włączani do tworzących się zespołów duszpasterskich. Uprawnienia kapelana/misjonarza polskiej grupy etnicznej poza tymi, które wskazuje *EMCC* zależą od uprawnień nadanych mu każdorazowo przez biskupa diece-

zjalnego. Model opieki duszpasterskiej w poszczególnych krajach i diecezjach jest bardzo zróżnicowany i zależy od decyzji poszczególnych krajowych Konferencji Episkopatów i biskupów ordynariuszy. Z racji na charakter płynności zjawiska migracji organizacja duszpasterstwa migrantów winna być do charakteru tych zmian nieustannie dostosowywana⁹.

Stan duszpasterstwa polonijnego w poszczególnych krajach

- Argentyna – działają cztery duszpasterstwa prowadzone przy tzw. Kościołach Polskich oraz przy kaplicy sióstr zmartwychwstanek. Duszpasterstwo polonijne spełniają oo. bernardyni. W miarę swoich możliwości w duszpasterstwo polskojęzyczne angażują się księża zarówno diecezjalni jak i zakonni (karmelici bosci, redemptoryści, saletyni, werbiści) a także siostry zakonne (albertynki, dominikanki, zmartwychwstanki, urszulanki, werbistki) którzy posługują w duszpasterstwie miejscowym.
- Australia – duszpasterstwo polonijne prowadzone jest w oparciu o 17 ośrodków duszpasterskich o różnym statusie kanonicznym. Posługę duszpasterską sprawuje 37 duszpasterzy zakonnych (chrystusowcy, dominikanie, franciszkanie, jezuiti i zmartwychwstańcy) oraz siostry zakonne (Misjonarki Chrystusa Króla).
- Austria – duszpasterstwo polonijne oparte jest o 9 ośrodków duszpasterskich o różnym statusie kanonicznym. Większość z nich ma punkty filialne. W Linzu jest 6 punktów duszpasterstwa polskojęzycznego i w Wiedniu 11.
- Belgia – duszpasterstwo polonijne sprawowane jest w 13 polskojęzycznych misjach duszpasterskich i w jednym centrum duszpasterskim. Część z nich posiada punkty filialne. Posługę duszpasterską sprawują księża diecezjalni i zakonni (chrystusowcy, dominikanie, oblaci). W posłudze tej wspierani są przez polskie siostry zakonne.
- Brazylia – Polonia Brazylijska jest już mocno zintegrowana w miejscowym Kościele lokalnym. Pochodzący z Polski księża (diecezjalni i zakonni: chrystusowcy, werbiści, misjonarze CM) oraz siostry zakonne (Misjonarki Chrystusa Króla, Siostry Rodziny Maryi, służebniczki, wincentynki) posługują w miejscowym duszpasterstwie. Dwie polskie parafie personalne znajdują się w Kurytybie (obsługiwana przez werbistów) i Rio de Janeiro (obsługiwana przez chrystusowców).
- Czechy – duszpasterstwo polskojęzyczne prowadzone jest przez o.o. dominikanów w kościele pw. św. Idziego w Pradze.
- Dania – duszpasterstwo polskojęzyczne sprawowane jest w 10 ośrodkach duszpasterskich. Posługę duszpasterską sprawuje 14 duszpasterzy diecezjalnych i zakonnych posługujących jednocześnie w duszpasterstwie duńskojęzycznym.
- Francja – duszpasterstwo polskojęzyczne prowadzone jest w 176 ośrodkach i punktach filialnych. Status kanoniczny poszczególnych ośrodków jest zróżnicowany. Posługę duszpasterską sprawuje 117 księży diecezjalnych (75) i zakonnych (42 –

⁹ Por. W. Necel, *Prawo migranta do specjalnego duszpasterstwa*, Warszawa 2012, s. 171–184.

- chrystusowcy, franciszkanie, misjonarze CM, misjonarze MSF, oblaci, pallotyni). Są oni wspierani przez posługę siostr zakonnych.
- Grecja – duszpasterstwo polskojęzyczne sprawowane jest w pięciu ośrodkach duszpasterskich o różnym statusie kanonicznym.
 - Hiszpania – w oparciu o kapelanie i inne punkty duszpasterskie polskojęzyczne duszpasterstwo sprawowane jest w Hiszpanii w 11 ośrodkach duszpasterskich oraz na Majorce i Wyspach Kanaryjskich. Duszpasterze polonijni pracują na podstawie umów bilateralnych zawieranych między zainteresowanymi biskupami ordynariuszami lub między miejscowymi ordynariuszem i wyższymi przełożonymi zakonnymi. Posługę duszpasterską pełnią księża diecezjalni i zakonni (chrystusowcy, werbiści, redemptoryści) w przeważającej części misjonarze powracający z misji.
 - Irlandia – duszpasterstwo skupia się wokół 25 ośrodków duszpasterskich o zróżnicowanym statusie kanonicznym, każdy z ośrodków posiada punkty filialne. Posługę sprawują księża diecezjalni i zakonni (chrystusowcy, dominikanie, franciszkanie, jezuici, karmelici i salezianie).
 - Islandia – duszpasterstwo polonijne skupia się w czterech ośrodkach, część z nich posiada filialne punkty duszpasterskie. Posługę duszpasterską dla Polaków sprawuje 3 księża diecezjalnych.
 - Kanada – w znaczeniu kanonicznym trudno mówić o strukturach polskojęzycznego duszpasterstwa w Kanadzie. Biskupi Kanady przyjęli, że wszyscy wierni w Kanadzie są przybyszami. Powoływanie ośrodków duszpasterskich etniczno-językowych jest zwyczajną procedurą w działalności miejscowych biskupów diecezjalnych i zależy od potrzeb oraz możliwości. Szacuje się, że w języku polskim duszpasterstwo sprawuje w kanadzie około 50 księży diecezjalnych i zakonnych.
 - Holandia – duszpasterstwo polonijne sprawowane jest w 24 ośrodkach duszpasterskich o zróżnicowanym statusie kanonicznym. Posługę duszpasterską sprawuje 7 chrystusowców.
 - Niemcy – duszpasterstwo polonijne sprawowane jest w 67 misjach duszpasterskich posiadających kanoniczny status misji duszpasterskich oraz w ośrodku duszpasterskim „Concordia”. Prawie każda misja posiada kilka punktów filialnych. Kapelanii misji posiadają tytuł proboszczów lub wikariuszy parafialnych. W duszpasterstwie posługują księża diecezjalni i zakonni wspierani przez księży z Polski pracujących w duszpasterstwie niemieckojęzycznym. Kapelanii misji wspierani są przez siostry zakonne.
 - Norwegia – duszpasterstwo polonijne sprawowane jest w 5 ośrodkach duszpasterskich. Posługę sprawuje 2 franciszkanów i 1 sercanin.
 - Nowa Zelandia – duszpasterstwo polonijne oparte jest o dwie kapelanie polonijne, w których posługę sprawuje 2 księża chrystusowców.
 - RPA – duszpasterstwo polonijne sprawowane jest w 2 ośrodkach. Posługę sprawują 2 chrystusowców.
 - Szwecja – duszpasterstwo polonijne sprawowane jest w trzech polskich misjach katolickich. Duszpasterstwo prowadzą księża salezianie.

- USA – w znaczeniu kanonicznym trudno mówić o strukturach polskojęzycznego duszpasterstwa w USA. Biskupi USA przyjęli, że wszyscy wierni w USA są imigrantami. Powoływanie parafii etniczno-językowych jest zwyczajną procedurą i zależy od potrzeb. Szacuje się, że w języku polskim duszpasterstwo sprawuje około 2000 księży diecezjalnych i zakonnych oraz 600 siostr zakonnych.
- Węgry – duszpasterstwo polonijne prowadzone jest w oparciu o polskojęzyczną parafię personalną prowadzoną przez chrystusowców. W parafii pracują Misjonarki Chrystusa Króla
- Wielka Brytania – duszpasterstwo polskojęzyczne sprawowane jest w Anglii i Walii ponad 120 (w tym w Londynie 13) ośrodkach, w Szkocji 11 ośrodkach oraz w Irlandii Północnej w 13 ośrodkach duszpasterskich o zróżnicowanym statusie kanonicznym. Wiele ośrodków posiada punkty filialne. Duszpasterstwo sprawują księża diecezjalni i zakonnicy wspierani przez siostry zakonne pracujące w ramach Rektoratu Polskiej Misji Katolickiej oraz na podstawie bilateralnych umów między ordynariuszami brytyjskimi i polskimi lub wyższymi przełożonymi zakonnymi i stowarzyszeń życia apostołskiego.
- Włochy – duszpasterstwo polskojęzyczne prowadzone jest we wszystkich większych miastach przez księży diecezjalnych i zakonnych często posługujących również w miejscowych parafiach.
- W państwach byłego ZSRR (w tym na Litwie i Łotwie) pracuje obecnie z Polski: 250 kapłanów diecezjalnych i 410 księży zakonnych, 550 siostr zakonnych, 29 braci zakonnych oraz kilkunastu wolontariuszy. Pracując na rzecz miejscowego Kościoła w miarę możliwości i potrzeb prowadzą również duszpasterstwo w języku polskim¹⁰.

ZAKOŃCZENIE

Dzisiaj w polskojęzycznych ośrodkach duszpasterskich często na niedzielnej Mszy św. gromadzą się trzy pokolenia. Sytuacja ta stawia duszpasterzowi specyficzne wyzwania dotyczące języka, w tym posługiwania się w kontaktach z dziećmi i młodzieżą języka miejscowego. Musi on również dostosować do tak zróżnicowanego odbiorcy sposób przekazu prawd wiary, śpiewu liturgicznego i zachowania zwyczajów.

¹⁰ Na podstawie archiwum własnego autora.

STRUKTURY WŁAŚCIWE POLSKIEMU DUSZPASTERSTWU EMIGRACYJNEMU

STRESZCZENIE

Polskojęzyczne duszpasterstwo emigracyjne wiernych Kościoła rzymsko-katolickiego opiera się na właściwych sobie strukturach. Celem zapewnienie stałej opieki duszpasterskiej w poszczególnych krajach, opiera się ono na współpracy zainteresowanych Konferencji Biskupów, rektorów Polskojęzycznych Misji Katolickich. Współpraca ta aktualizowana jest przez wskazania Soboru Watykańskiego II i posoborowe dokumenty Stolicy Apostolskiej. Praca duszpasterska na rzecz polskich emigrantów koordynowana jest przez rektora, który dzisiaj nazywany jest koordynatorem narodowym duszpasterzy języka polskiego. W krajach, w których nie ma rektora polskojęzyczne duszpasterstwo opiera się na strukturach wypracowanych w bilateralnych porozumieniach pomiędzy zainteresowanymi biskupami lub pomiędzy biskupami a wyższymi przełożonymi instytutów życia konsekrowanego.

POLISH EMIGRATION AND THE STRUCTURES OF POLISH-SPEAKING PASTORAL CARE

SUMMARY

Polish-speaking Roman-Catholic pastoral care outside Poland is in most cases based on its own specific structures. Their foundations were laid by the episcopate of interwar Poland. Nowadays in Polish-speaking pastoral centers often three generations gather on the Sunday Mass. This situation puts the chaplain in specific language challenges, including the use of local language in contacts with children and the youth. The way of communicating the truths of faith, liturgical singing and the preservation of customs must also be adapted to such a diverse audience.

STRUKTUREN, DIE DER POLNISCHEN MIGRANTENSEELSORGE ENTSPRECHEN

ZUSAMMENFASSUNG

Die römisch-katholische polnischsprechende Seelsorge rührt in der Regel auf eigenen Strukturen. Um eine konstante Sorge über Polen in jeweiligen Länder zu gewährleisten entstanden, in Kooperation mit entsprechenden Bischofskonferenzen, Rektoraten von polnischen katholischen Missionen, die im Sinne von nachkonziliären Veränderungen ein grundlegendes Netz der polnischsprechenden Seelsorge bilden. Die Arbeit eines Rektorates ist von einem Rektor einer polnischen Mission geleitet, der heute ein Landeskoordinator von ethnischen Seelsorgern genannt wird. Seine Aufgabe ist die vielseitige und vielschichtige

Koordination der Arbeit von polnischen Seelsorgern. In Länder, in denen keinen Rektoraten entstanden sind, stützt sich die polnischsprechende Seelsorge der Diaspora auf rechtliche Formen, die jeweils in bilateralen Verträgen zwischen den Bischöfen vor Ort und den Bischöfen aus Polen oder der Oberer von Instituten des konsekrierten Lebens und Vereinen des apostolischen Lebens vereinbart werden.

BIBLIOGRAFIA

Źródła:

- Hlond A., *List do rodaków na obczyźnie z okazji Bożego Narodzenia*, w: (red. J. Konieczny) *August Kardynał Hlond. Dzieła. Nauczanie 1897–1948*, Toruń 003, s. 308–309.
- Kongregacja Biskupów, Instrukcja *De pastoralii migratorum cura (DPMC)*, teks polski: *Studia Polonijne* 4(1981), s. 59–86.
- Ministerstwo Spraw Zagranicznych, *Raport o sytuacji Polonii i Polaków za granicą 2012*, Warszawa 2013.
- Papieska Rada ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżujących, Instrukcja *Erga migrantes Caritas Christi (EMCC)*, Lublin 2008.

Opracowania:

- Kamiński Cz., *Konferencja biskupów Polski w trosce o dobro duchowe wychodźców w latach 1919–1939*, „*Collectanea Theologica*” 43(1973), z. 4, s. 128–150.
- Konferencja Episkopatu Polski, *Informator 2015*, Tarnów 2015, s. 25–27.
- Necel W., *Prawo migranta do specjalnego duszpasterstwa*, Warszawa 2012.
- Necel W., *Rektor Polskiej Misji Katolickiej w Anglii i Walii*, „*Prawo Kanoniczne*” 59(2016) nr 2, s. 3–21.